

4 veckors resa till England öfver Stockholm, Lübeck och Hamburg skulle med besparing verkställd icke hafva kostat den ifrågavarande lastens egare öfver 200 R.: S:r, d. ä. kommissionärsarfvodet för tredjedelen af lasten. Hans behållning hade dessutom varit det högre pris, han kunnat betinga sig för sin vara, bättre pris å retourlast eller förmånligare uppgörande af en frakt samt de för denna affär inbesparade arfvoden. Längre och kostsammare resor skulle kanske medtaga hälften så mycket, som kommissionärens uppbörd utgör. En sådan drift och omtanka hos landets handlande skulle dock alltså betalas detsamma med en säker besparing af en million Rubel, och dessutom skulle vinsten blifva densamma, som hvar och en kan påräkna, då han själf sköter sina affärer, istället för att öfverlemna dem åt annan man, hvilkens beteende icke är underkastad någon kontrol; att icke tala om vinsten af bildning och erfarenhet i yrket.

Men för detta ändamål skulle fordras icke blott drift och omtanka utan äfven stundom några kunskaper, som icke alltid anträffas hos landets handlande, och framförallt oberoende af utlänningens penningar och godtycke. Ty den skuldsatte och blott genom kredit hos utlänningen bestående köpmannen kan icke unnandraga sig några prejerier.

146 OM TIDNINGSPOLEMIK.

Saima n:o 41 10.X 1844

Mängden af menniskor plågas oändligen af allt, som störer dess goda ro. Huru skulle en patron, som med sina sex böcker i Euklides (med unnanntag af »bristerna»), eller med sina 20 Davids psalmer kommit sitt lif välbehållen fram och dertill varit sin omgifnings ljus, eller den, som funnit att statsvetenskap läres ur några romaner af Paul de Kock, eller den, som kan köpa tjäran och sälja nålar på förfädrens vis – huru skulle alla dessa, vid fulla fat icke älska det beqväma lugnet? Hvartill gagnar dem allt detta prat om högre upplysning, om förbättrad industri, om nationallitteratur och allmän opinion? Äro de icke upplysta? Sköta de icke sina affärer? Veta de icke hvad Mehemed Ali gör, och hvad Kejsarn i Marokko tänker, hvad smöret kostar i Åbo, och hvem som fått pastorater öfver hela landet, att en kannan kalk gör tre qvadratfot jord fet, och att Strauss skrifvit en ogudaktig bok, att det finnes en klok man som heter Peel, och att den, som råkar vara vriden, blott behöfver klifva upp i ett träd och med hufvudet förut kasta sig ned derifrån för att blifva lika slug, som alla andra? Och hvem ger dem för en lumpen styfver allt detta vetande om verdens gång? Hvem annan än tidningarne? Kunna dessa icke dermed fortfara i god ro? Hvartill nya påståenden, yrkanden på något bättre; och framförallt hvartill polemik och tidningsgräl?

Man säger väl: »dessa frågor äro orättvisa; det gifves bland denna mängd dem, som i Tidningarne önska finna uppmärksamheten väckt på det andligen och lekamligen gagneliga, som helst läsa resonnerande uppsatser i fosterländska ämnen.» Visserligen. Skulle icke dessa finnas, skulle säkert aldrig något matt försök af Tidningarne i den vägen göras. Men deras antal är vanligen icke större än de vetenskapligt bildades. Och den publiken förmår icke upprätthålla en Tidning, hvars pris är tredjedelen af vanligt boklädspris. Det är dessutom icke för egentligen vetenskapligt bildade en Tidnings ledande artiklar finnas till. De kunna

ega sådane af större värde i sitt bibliotek och sin eftertanke. Och sist, dessa män, om de oroas af en polemisk rigtning i Tidningarne, antingen denna gäller dessa sjelfva och deras sträfvanden eller gifna, allmänt menskliga och nationela förhållanden öfverhufvud, bevisa just derigenom, att de oakadt sina kunskaper intet begrepp hafva om Tidningspressens betydelse.

Må en af dessa Herrar, som ifra mot polemik och tidningsgräl – och de göra det – sätta sig ned för att skriva en Tidning. Hans blad skall, vore äfven valet af ämnen oinskränkt, hvilket det i Finland icke är, och skulle han äfven tala med Salomos vishet och med englatungor, sakna en publik, i stånd att upprätthålla detsamma. Ty det är en lätt sak att fylla en spalt; men det är svårt att skaffa den ingång i en läsares hjerna. Det kan också i vissa förhållanden vara lätt att ega en publik, men det har sina svårigheter att derjemte ega en öfvertygelse. Intet tröttar snarare i en Tidning än allmänna afhandlingar, af det skäl, att för sådane, om de skola vara duglige, fordras större utrymme, än en Tidning erbjuder. Allmänna sanningar kunna här endast tillämpas på särskilda, förhandenvarande förhållanden, och dessa af den art, att de väcka *dagens* intresse. Ty Tidningar skrivas, vi upprepa det, för den stora allmänheten och uppbäras af denna, icke för studerkammarrens invånare. Men förhållanden sådane som de nämnda äro lätt räknade. Den så insigtsfulla polemikhataren skall derföre innan kort lika säkert sakna ämnen att afhandla, som hans afhandlingar skola sakna läsare – om han afsvärjer sig polemiken.

Ty deltagandet för allmänna ärenden kan väl förhöjas genom lofordande af, hvad lofordas kan och bör. Men om detta är intet vidare att säga. Deremot kan ett slumrande intresse väckas för förbättrandet af det, som inga loford förtjenar. – Hårtill fordras då att kunna visa, det ett bättre är nödvändigt och möjligt, hvilket äter icke kan ske annorlunda, än genom att ådagalägga det bristfälliga och förkastliga i gifna förhållanden – d. ä. genom en polemisk rigtning mot dessa. Skulle nu den omtalade visa och värtaliga ifraren mot alla polemik vara den enda insigtsfulla och hafva förmågan att blott skriva en rad för att öfvertyga tusendetal läsare, så vore en sådan undergörare väl säker för motsägelser; men sjelfva denna säkerhet skulle betaga honom hans underkraft. Han skulle snart uträtta lika litet, som den varmaste apostel skulle uträtta, om icke denne till motståndare hade djefvulen, verlden och köttet. Ty han kunde icke förändra sanningens natur, att icke vara en individs tycke, utan resultatet af kämpande öfvertygelser. Redan saknaden af motsägelse skulle göra hans ord till ett väder, hvarom slutligen ingen bekymrade sig.

Alltså de gode män, som önska en duglig Tidningslitteratur, men säga sig hata all polemik; de veta icke, hvad de vilja. Antingen måste man låta sig Tidningspolemiken behaga eller åtnöja sig med annonsblad, med frånvaron af allt resonnerande. Men en sådan Tidninglitteratur skulle illa motsvara sin bestämmelse. Hvilken denna bestämmelse är, hafva vi här antydtt och i flera föregående artiklar sökt utveckla. Och i detta blad har just polemiken mot den förhandenvarande Tidningspressens art, uppvisandet af, huru litet den uppfyller sin kallelse, utgjort en stående artikel. Kanske hafva vi häruti handlat äfven för egen fördel, emedan frånvaron af diskussion snart skulle göra vårt blad fattigt på ämnen att afhandla och oförmöget att något godt verka. Det har dock skett med öfvertygelse, att vi på samma gång gagnat det allmänna.

Att våra värda kolleger i Tidningsverlden hellre sysselsatt sig med

sjelfförsvar än aflägsnat vårt tadel genom att ingå i diskussion öfver allmänna ämnen, för att gemensamt med oss söka nära intresset för dessa, detta kan icke anses vara vårt fel, bör kanske också blott såsom följd af mensklig svaghet tillräknas dem sjelfva. Att deras sårade egenkärlek gifvit deras försvar en bitter karakter kan fordra samma öfverseende. Ty eljest skulle deras moraliskt förnärmande beskyllningar för grof egenkärlek, sanningslöshet, oredlighet, uppsåtligt vilseledande af allmänhetens omdöme, smädelse, fiendskap mot det bestående o. s. v. (att icke tala om än skymfligare tillmälen), på deras beteende

10 kasta en alltför svart skugga. Läsaren torde tillåta, att vi ännu något uppehålla oss vid denna polemik, för sakens skuld, icke för vårt blads. Ty vi kunna, ehuru för egen del frisinnade i afseende å offentliga omdömen, icke misskänna, att en polemik, hvilken förvillat sig till anförda sfär är förkastlig, emedan den icke mera angår en sak, som för det allmänna kan ega intresse.

I allmänhet visar en skriftställare god takt, om han aldrig uppträder att försvara sig eller sin skrift mot sina tadlande recensenter. Kan hans

20 han förgäfvets arbete att ersätta detta genom försvarsskrifter. Vederbörande Tidningsredaktioner, mot hvilka vi uppträdt, hafva derföre begått ett stort misstag, då de mot våra påståenden sökt något annat försvar, än det deras blad i och för sig kunnat innehålla. Än mer, då vårt tadel hellre gällt frånvaron af, hvad dessa tidningar enligt vår tanke borde innehålla, än deras gifna innehåll, så är ju här ingen bevisning för motsatsen möjlig, om icke den att visa, det ett sådant innehåll icke bör finnas, eller att gifva ett register öfver innehållet, för att erinra allmänheten, att det saknade i sjelfva verket finnes. Äfven det sednare skulle dock varit en öfverflödssak. Men då de medgifvit, att det

30 af oss fordrade är väsendtligt, och till en del äfven, att det förgäfvets sökes i landets Tidningslitteratur, så är svårt att inse, hvad annat som kan återstå att göra än att förbättra detta fel. Der vi åter angripit beskaffenheten af våra värda kollegers snillealster, hade de säkert med stor vinst kunnat lemna beviset för dessas förträfflighet åt allmänhetens omdöme. I de få fall, då det varit oss beskärmt att yttra något om saker af allmänt intresse, hvilka de afhandlat, har hvarje remonstration från deras sida varit lika välkommen för oss som för saken.

Våra anmärkningar må hafva varit huru stränga som helst, de hafva dock aldrig innehållit något förnärmande uttryck om de respektiva

40 Redaktionernas förmåga, mycket mindre om deras eller deras blads moraliska halt. Desto mindre hade desse bort låta någon barnslig harm missleda sig till de ytterligheter, vi ofvan åberopat. Något så kränkande som frågan: »äro afsigterna goda?» hafva vi alldrig tillåtit oss. Vi skulle kunnat åberopa flera än ett oriktigt anförande af våra ord, men vi hafva icke ansett det löna mödan, minst talat om osanning och oredlighet. Vi hade lätt kunnat anförda beteenden å deras sida, som gifvit oss rättighet att kalla dem obskurantismens förfäktare. Men vi hafva alltid haft och visat fullt förtroende både för deras intelligentas förmåga och deras loyauté. Ja vi hafva icke ens benämnt beskyllningar,

50 sådana som större delen af de ofvanförda, för en oartighet, mycket mindre för »ovett.» Det enda vi anmärkt är våra värda kollegers *tröghet* och de *illusioner*, af hvilka vi ansett den förra bero. Den enda beskyllning, mot hvilken vi uppträdt till sjelfförsvar, är den för oredlighet. Och härtill har vår aktning för allmänheten förbundet oss.

Goda råd äfven de uppriktigaste hafva vanligen det ödet att icke

följas. Vi hoppas också föga af dem, vi här lemnat. Men det är klart, att ju längre våra kolleger fortgå på den beträdda banan, desto mera skola de förvärra sin sak. Ty det är först der, skäl tryta, hvarjehanda personliga beskyllningar vidtaga. Allmänheten torde icke vara blind nog att icke finna, hvad tillflykten till en sådan polemik har att betyda. Äfven den del af denna allmänhet, som förmår inse, att polemik måste finnas, om Tidningslitteraturen icke skall vara betydelslös, lär lättast inse, att all polemik, som blott afser en Tidnings enskilda angelägenheter, icke en allmän princip eller sak, är lika betydelslös. Denna skall, i stället för att höja de af Saima ansatta Tidningarnes anseende, nedsätta det. Vi förneka det icke, att det äfven skall återverka på Saimas kredit. Men vi tvifla, att detta kan gifva dess motståndare någon serdeles tröst, och försäkra dem, att Saima likväl skall veta undgå den omedelbara verkan af deras uppbragta lynnes utgjutelser. Äfven hoppet att derigenom kunna uttrötta kennes kritik är illusoriskt. Vi måste, så länge denna kritik framkallar blott sjelfförsvar, icke ett lifligare bemödande att afhjelpa det bristande, anse våra påstående angående Tidningslitteraturens närvarande skick vara otillräckligt bevisade och fortfarande arbeta för deras erkännande. Detta syftemål skall blifva det sista Saima låter fara. Så fast är vår öfvertygelse om den vigt för landet, en väl vårdad Tidningspress och den offentliga diskussionen ega.

10

20

Och den del af allmänheten, som önskar andligen lefva i maklig ro, råda vi att vackert bespara sina två Rubel och fly Saimas granskning som pesten. Vi begripa det väl, att man vid ostron och chambertin oroas af att tänka på barkbrödsätarena, vid toddyglaset icke gerna påminnes om Gräfenbergerkuren, då man en gång lyckligen absolverat sina examina, förargar sig öfver påminnelsen att lära, då man ingen vidare utsigt har till löneförhöjning, ger dem goddag, hvilka tala om det allmänna bästa, då man för lärdom fått en orden, anser recensenterna för jakobiner, och, då man fått pastorat, pietisterna för kättare, att allmänna opinionen är ett spöke för dem, hvilka finna till och med den enskilda vara onödig, och polemiserande Tidningar en harskrampa för den, som är redebogen till sin middagslur – med ett ord, att tänka och dö för mången äro två tråkiga ting. Men då Saima, om hon ville rådfråga deras afsky för den förra tråkigheten, skulle sjelf nödgas bereda sig på den sednare, så kan hon icke vara artig nog att afse deras makliga ro.

30

40

147 PENNINGKRISEN I SVERIGE.

Saima n:o 42 17.X 1844

För dem af våra läsare, hvilka icke hålla Svenska Tidningar, är kanske likväl den förlägenhet, hvori Svenska Banken för närvarande befinner sig, bekant genom ett par korta underrättelser derom i Finl. A. Tidning. Förhållandet är likväl så lärorikt, att några flera ord om detsamma icke torde vara ovälkomna – desto mindre, ju mera nytt ämnet är såsom föremål för offentligheten i Finland.

50

Sedan år 1834, då Svenska Bankens metalliska fond utgjorde 2/5 delar af den utlöpande sedelstocken, har den varit öpnad för utväxling af klingande mynt mot sedlar. Man har kallat bankens försättande i detta skick för realisationen, emedan erfarenheten lärt, att det cirkulerande sedelmyntet för dess bekvämlighets skuld icke till någon större